

SPOROČILO ZA JAVNOST Agencije EU za droge v Lizboni

LETNO POROČILO 2008: RAZNOLIKOST PRI UPORABI STIMULANSOV

Trendi pri amfetaminih in ekstaziju nespremenjeni, uporaba kokaina se še povečuje

(6. 11. 2008, LIZBONA **PREPOVED OBJAVE do 10:00 po srednjeevropskem času**) »Stimulansi, kot so amfetamini, ekstazi in kokain, so takoj za kanabisom danes druga najpogosteje uporabljena skupina drog v Evropi. Vendar v tej skupini podatki kažejo zelo različno stanje glede razširjenosti, trendov in razvoja trga,« je sporočila **Agencija EU za droge (EMCDDA)** na predstavitvi svojega **Letnega poročila 2008: stanje na področju problematike drog v Evropi** danes v Bruslju.

Približno 12 milijonov Evropejcev (15–64 let) je vsaj enkrat v življenju poskusilo kokain, amfetamine 11 milijonov in ekstazi 9,5 milijona. Medtem ko najnovejši evropski podatki potrjujejo poročila o nespremenjenem ali celo padajočem trendu uporabe amfetaminov in ekstazija, pa hkrati kažejo neprekinjeno povečanje uporabe kokaina, čeprav le v nekaterih državah. Danes je predstavljena tudi nova podoba razdeljenega evropskega trga za prepovedane stimulanse (glej zemljevid, poglavje 4).

Amfetamini in ekstazi: nespremenjeno stanje

Približno dva milijona mladih Evropejcev (15–34 let) je v zadnjem letu poskusilo amfetamine in približno 2,5 milijona ekstazi. Danes predstavljeno poročilo kaže, da je uporaba amfetaminov v tej skupini od leta 2003 ostala nespremenjena ali pa se je zmanjšala (preglednici GPS-8, i; GPS-23, i, ii), pri čemer je povprečno 1,3 % mladih odraslih poročalo o letni uporabi. Tudi uporaba ekstazija pri mladih odraslih je lani ostala precej nespremenjena glede na zadnjih pet let, in sicer kljub nekaterim poročilom o manjših povečanjih in zmanjšanjih. Povprečno 1,8 % mladih odraslih je navedlo, da so lani uporabili kokain, vendar so v tej številki prikrite znatne razlike med državami. Podatki iz raziskav med šolsko mladino iz **Češke, Španije, Švedske in Združenega kraljestva** prav tako prikazujejo nespremenjeno stanje ali upadanje uporabe amfetaminov in ekstazija pri 15- in 16-letnikih (prikaz EYE-3).

Uporaba kokaina se še naprej povečuje

Približno 3,5 milijona mladih Evropejcev (15–34 let) je v zadnjem letu uporabilo kokain, približno 1,5 milijona v zadnjem mesecu. Sedem držav v najnovejših raziskavah (2005–07) poroča o trendu naraščanja uporabe v zadnjem letu (prikaz 5, poglavje 5, preglednica GPS-14, i). V državah z veliko razširjenostjo uporabe, kot so **Danska, Španija, Irska, Italija in Združeno kraljestvo**, so bili podatki o razširjenosti pri mladih odraslih za lansko leto približno 3 % do 5,5 %. Nadaljuje se tudi trend naraščanja povpraševanja po zdravljenju zaradi problemov, povezanih z uporabo kokaina. Med letoma 2002 in 2006 se je v Evropi število primerov novih oseb, ki so zahtevale tako zdravljenje, povečalo s približno 13 000 na skoraj 30 000 (prikaz TDI-1, ii). Center **EMCDDA** je leta 2006 zabeležil približno 500 smrti, povezanih z uporabo kokaina. (Glej podatke o zasegih spodaj).

Razdeljeni trg stimulansov v Evropi: potreba po celostnem pristopu

Kokain zdaj prevladuje na nezakonitem trgu s stimulanse v zahodni in južni Evropi, drugje pa njegova uporaba in razpoložljivost na splošno nista zelo razširjeni. V večini severnih, srednjih in vzhodnih držav članic, zlasti držav, ki so se EU pridružile po letu 2004, amfetamini še naprej ostajajo prevladujoči stimulanse (zemljevid,

poglavje 4). Uporaba metamfetaminov, droge, ki zunaj Evrope povzročajo precejšnje težave, je v **EU** omejena na **Češko** in **Slovaško**, vendar o njihovi razpoložljivosti ali uporabi občasno poročajo tudi druge države.

Zaradi podobnih okoliščin, v katerih se kokain in amfetamini uporabljajo, in navedenih razlogov za njihovo uporabo, je obe drogi mogoče delno obravnavati kot konkurenčna izdelka na evropskem nezakonitem trgu z drogami. „Odnos med različnimi drogami, ki so za uporabnike enako privlačne, ostaja pomembno področje, ki ga je treba raziskati,“ pravi **predsednik EMCDDA Marcel Reimen**. „Današnja podoba ločenega trga kaže, da moramo sprejeti celosten pristop k stimulansom, namesto da se osredotočamo na posamezne snovi. Obstaja lahko tveganje, da bi koristi, pridobljene z zmanjšanjem razpoložljivosti ene droge, povzročile, da bi jo uporabniki enostavno zamenjali z drugo.“

V današnjem poročilu preberite tudi...

KANABIS: Trdnejši znaki, da se priljubljenost morda zmanjšuje

Približno četrtnina vseh Evropejcev ali približno 71 milijonov (15–64 let) je vsaj enkrat v življenju poskusila kanabis in približno 7 % (23 milijonov) ga je uporabilo v zadnjem letu, zaradi česar je še vedno najpogosteje uporabljena prepovedana droga v Evropi. Vendar **EMCDDA** pravi, da se na nekaterih pomembnih trgih zdaj pojavljajo trdnejši znaki zmanjševanja priljubljenosti te droge, kar potrjuje analizo iz lanskega *letnega poročila*.

Ocenjuje se, da je približno 17,5 milijona mladih Evropejcev (15–34 let) v zadnjem letu uporabilo kanabis. Podatki iz zadnje nacionalne raziskave o uporabi kanabisa v tej starostni skupini v zadnjem letu kažejo na nespremenjen položaj ali upadanje v večini držav poročevalk (slika 4, poglavje 3, preglednica GPS-4, i), pri čemer je v zadnjem letu drogo uporabilo povprečno 13 % mladih odraslih Evropejcev. Zdi se, da se je tudi enkratna in pogosta uporaba kanabisa med 15-letnimi šolarji v večini držav **EU** stabilizirala ali zmanjšala (raziskave HBSC*, prikaza EYE-4 in EYE-5). Raziskave med prebivalstvom kažejo na trend stalnega zmanjševanja v **Združenem kraljestvu**, državi, ki je izstopala zaradi visokih stopenj uporabe kanabisa, zlasti v mlajših starostnih skupinah (preglednica GPS-10).

„Vendar se lahko trendi pri številu rednih in intenzivnih uporabnikov kanabisa spreminjajo neodvisno od razširjenosti kanabisa med splošnim prebivalstvom,“ pravi **direktor EMCDDA Wolfgang Götz**. Ocenjuje se, da približno 4 milijoni odraslih Evropejcev (15–64 let) vsakodnevno ali skoraj vsakodnevno uporabljajo kanabis. Uporabniki kanabisa so med ocenjenimi 160 000 novimi zahtevami za zdravljenje zaradi problemov, povezanih z uporabo drog, v letu 2006 druga največja skupina (28 %), takoj za uporabniki heroina (35 %) (Prikaz TDI-2, i).

PONUDBA: DINAMIČNI TRGI ZAHTEVAJO DINAMIČNE ODZIVE

„Dobava drog v Evropo in v njej se postopno razvija, tržne inovacije pa povzročajo precejšnje izzive sedanjim strategijam za nadzor in javno zdravje,“ pravi **Wolfgang Götz**. Pomembne inovacije vključujejo vse večji pomen domače proizvodnje kanabisa v Evropi, pogostejše poročanje o preusmerjanju in nezakoniti proizvodnji sintetičnih opioidov, razcvet spletnega trga, ki oglašuje dovoljene snovi in zdravila, ter okoljski vpliv proizvodnje sintetičnih drog. Danes izpostavljam tudi trgovino s kokainom prek Zahodne Afrike in prizadevanja mednarodne skupnosti za pomoč tej regiji.

Trgovina s kokainom: Zahodna Afrika kot glavno središče in nova dejavnost v Vzhodni Evropi

Ocenjuje se, da je bila leta 2007 skoraj četrtnina kokaina pretihotapljena v Evropo prek Zahodne Afrike (UNODC, 2008), ki je v zadnjih letih postala veliko središče za trgovino s kokainom. Kokain vstopi v Evropo po različnih poteh, pri čemer je **Karibsko otočje** še vedno ključno tranzitno območje. Vendar naj bi izjemno povečanje trgovine prek zahodnoafriške poti prispevalo k večji razpoložljivosti in padajočim cenam kokaina v Evropi ter okrepilo vlogo **Pirenejskega polotoka** kot ključne vstopne točke v **EU**. Od 121 ton kokaina, zaseženega v Evropi leta 2006, je bilo 28 % prestreženega na **Portugalskem**, 41 % pa v **Španiji** (To je primerljivo s podatki iz leta 2005, in sicer 17 % in 46 %). Leta 2006 je bilo v Evropi 72 700 zasegov, od tega več kot polovica v **Španiji** (58 %) in 2 % na **Portugalskem** (preglednici SZR-9, SZR-10).

Tudi najnovejša poročila o uvozu kokaina prek **vzhodnoevropskih držav (Bolgarija, Estonija, Latvija, Litva, Romunija in Rusija)** bi lahko napovedovala razvoj novih trgovskih poti. Ker se uporaba kokaina še naprej

povečuje, se vse več prizadevanj osredotoča na prestrazanje, pri čemer imata ključno vlogo Pomorski analitični in operacijski center za narkotike (MAOC-N) s sedežem v Lizboni, ki je usmerjen k čezatlantskim pošiljkam, in novi Center za usklajevanje boja proti drogam na sredozemskem območju (*Centre de Coordination de la Lutte Anti-Drogue en Méditerranée* – CELAD-M) v Toulonu za obvladovanje trgovine z drogami v Sredozemlju.

Geografsko opredeljevanje domače proizvodnje kanabisa — velika neznanka

Danes izpostavljamo tudi domačo proizvodnjo marihuane v Evropi, saj poročila iz držav članic kažejo, da je ni več mogoče šteti za zgolj obrobno. Hašiš, predvsem iz Maroka, je bil v preteklosti glavni proizvod v več državah EU. Vendar se v Evropi domača proizvodnja marihuane od zgodnjih in srednjih devetdesetih let 20. stoletja povečuje in nekatere države poročajo o prehodu od hašiša na lokalno vzgojeno marihuano. Leta 2006 je bilo v Evropi zaseženih približno 2,3 milijona rastlin kanabisa.

Večina evropskih držav zdaj poroča o lokalni proizvodnji kanabisa, in sicer od gojenja v manjšem obsegu za osebno rabo do velikih nasadov za tržne namene. Lokalna proizvodnja pomeni velik izziv za organe kazenskega pregona, saj pri tem ni čezmejnega tihotapljenja, poleg tega pa so kraji proizvodnje blizu potrošnika in jih je sorazmerno enostavno prikriti. Da bi izpostavil pomanjkljive podatke na tem področju, je center **EMCDDA** začel študijo za oblikovanje zemljevida za oceno razširjenosti in sorazmernega tržnega deleža doma proizvedene marihuane.

Spletne trgovine oglašujejo več kot 200 psihoaktivnih snovi

Center **EMCDDA** poroča tudi, da spletni trgovci na drobno v Evropi zdaj oglašujejo več kot 200 psihoaktivnih snovi, kar dokazuje manjša raziskava 25 spletnih trgovin v letu 2008. Medtem ko se več teh snovi posredno oglašuje kot dovoljene snovi, v nekaterih državah sestavine urejajo isti zakoni kot nadzorovane droge, kar lahko povzroči kazni. Glede na majhen vzorec je treba rezultate razlagati previdno, vendar se zdi, da ima večina identificiranih trgovin sedež v **Združenem kraljestvu** in na **Nizozemskem**, nekaj pa v **Nemčiji** in **Avstriji**. Poročila kažejo, da se število spletnih trgovcev na drobno teh proizvodov povečuje in da se hitro prilagajajo novim poskusom nadzora nad trgom.

Med najpogostejšimi snovmi, ki se prodajajo kot dovoljene snovi, so: *Salvia divinorum*, kratom (*Mitragyna speciosa*), havajska drevesna roža (*Argyreia nervosa*), halucinogene gobe in različne tabletko za zabavo, ki se prodajajo kot nadomestilo za ekstazi (MDMA). Kot glavna sestavina sintetičnih tabletko za zabavo se pogosto oglašuje benzilpiperazin (BZP), vendar lahko te tabletko vsebujejo različen rastlinski material, polysintetične ali sintetične snovi. Ocena tveganja BZP, ki jo je pripravila **EMCDDA**, je vodila k sklepu Sveta iz marca 2008, ki državam daje eno leto, da vzpostavijo nadzor nad to snovjo. Nekatere države so uvedle tudi nadzor nad snovjo *Salvia divinorum* in/ali njeno aktivno sestavino *Salvinorine A*.

Predsednik EMCDDA Marcel Reimen pravi: „Tisti, katerih posel cveti zaradi proizvodnje, tihotapljenja in prodaje prepovedanih drog, so ustvarjalni, odločni in pripravljeni izkoristiti vsako priložnost za razširitev svojega trga. To lahko počnejo z uporabo nove tehnologije ali z izkoriščanjem socialnih težav v nekaterih delih sveta v razvoju. Tudi naše politike morajo biti enako ustvarjalne, da bomo lahko obvladali razvijajoči se trg, ki se ne ozira na škodo za posameznika, skupnost ali okolje.“

» » » »

Danes objavljeno: Droge in ranljive skupine mladih

Države članice EU dajejo vse večjo prednost ranljivim skupinam pri svojih politikah na področju drog in socialnih politikah, s čimer poskušajo zmanjšati tveganje za nastanek težav zaradi uporabe drog, kjer je največ možnosti, da se težave pojavijo. Vendar je potrebnih več služb, ki bodo pomagale uresničiti te dobre namene. Pregled tega področja, ki ga je opravil EMCDDA, navaja, da so nekatere skupine ranljivih mladih (kot so otroci v varstvenih zavodih, mladi brezdomci, mladi, ki so zgodaj opustili šolanje, ali tisti, ki izostajajo od pouka) bolj nagnjene k zgodnji uporabi drog kot večina njihovih vrstnikov in lahko hitreje postanejo problematični uporabniki drog. Če poznamo značilnosti teh ranljivih skupin in vemo, kje jih lahko najdemo, lahko to služi kot pomembna izhodiščna točka za strategije in ukrepe za preprečevanje uporabe drog. Uporaba drog je lahko le eno od številnih vedenj pri ranljivih skupinah in zahteva politike na področju drog ter s tem obvladovanje različnih socialnih dejavnikov, ki lahko poslabšajo, predvidijo ali pospešijo zdravstvene težave v teh skupinah. Današnji pregled izpostavlja primere najboljših praks.

Povzetek v 23 jezikih je na voljo na spletni strani: <http://www.emcdda.europa.eu/publications/selected-issues>

Opombe:

Podatki, predstavljeni v *Letnem poročilu 2008*, se nanašajo na leto 2006 ali zadnje razpoložljivo leto.

Podatke in preglednice, navedene v tem sporočilu za javnost, lahko najdete v *Statističnem biltenu za leto 2008*

<http://www.emcdda.europa.eu/stats08>

Podatki in povezave za vse proizvode, sporočila za javnost, storitve in dogodke v zvezi z *letnim poročilom* so na voljo na spletni strani <http://www.emcdda.europa.eu/events/2008/annual-report>.

* Z zdravjem povezano vedenje otrok v šolskem obdobju (HBSC) <http://www.hbsc.org>